

Dr hab. Marta Danecka, prof. ISP PAN

Polska Akademia Nauk

ORCID: 0000-0001-8769-1235

e-mail: mdanecka@isppan.waw.pl

Dodatek solidarnościowy jako mechanizm zabezpieczenia społecznego w czasie epidemii COVID-19

Solidarity allowance as a social security mechanism during the COVID-19 epidemic

Streszczenie

Artykuł dotyczy rozwiązania prawnego z zakresu zabezpieczenia społecznego, które wprowadzono w związku z rozprzestrzenianiem się epidemii COVID-19. Dodatek solidarnościowy miał stanowić wsparcie dla osób, które utraciły zatrudnienie w wyniku kryzysu na rynku pracy wywołanego epidemią. Autorka przywołuje przepisy prawne i wskazuje efekty działań na podstawie danych statystycznych dotyczących rynku pracy oraz beneficjentów dodatku solidarnościowego. Wskazuje również na problemy interpretacyjne i nieśpójności wynikające z zastosowanych przepisów.

Słowa kluczowe

zabezpieczenie społeczne, dodatek solidarnościowy, bezrobocie, bierność, COVID-19

JEL: K31

Abstract

The article concerns the legal solution in the field of social security that was introduced in connection with the spread of the COVID-19 epidemic. The *solidarity allowance* was intended to support people who lost their jobs as a result of the labour market crisis caused by the epidemic. The author cites legal provisions and indicates the effects of actions on the basis of statistical data on the labour market and the beneficiaries of the solidarity allowance. The author points to the interpretational problems and the inconsistencies resulting from the applied provisions.

Keywords

social security, solidarity allowance, unemployment, inactivity, COVID-19

Wprowadzenie

Od ogłoszenia epidemii COVID-19, czyli wiosny 2020 roku, w przepisach prawa z zakresu polityki społecznej w obszarze szeroko definiowanego zabezpieczenia społecznego wprowadzono szereg zmian i nowości. Ustawa z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (DzU poz. 324) zapoczątkowała proces dostosowania przepisów prawa do bezprecedensowej sytuacji na rynku pracy. W ciągu kilku kolejnych miesięcy wprowadzano przepisy ustaw tworzących

serię tzw. tarcz antykryzysowych w celu ochrony osób zwalnianych z pracy oraz pracodawców¹. O niektórych rozwiązaniach pisano już w poprzednich numerach „Pracy i Zabezpieczenia Społecznego”, np. o dodatkowych zasiłkach opiekuńczych (Wajda, 2020) lub zmianach w prawie pracy (Zieliński, 2020), dlatego w tym artykule uwagę skupiam na kolejnym, szczególnym rodzaju wsparcia finansowego wprowadzonym ustawą z 19 czerwca 2020 r. o dodatku solidarnościowym przyznawanym w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom COVID-19 (DzU poz. 1068, dalej: ustawa). Przedstawiam założenia tego mechanizmu i uzyskane efekty na podstawie danych zebranych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Sytuacja na rynku pracy w połowie 2020 r. — wybrane zagadnienia

Na wstępie należy zwrócić uwagę, że bezprecedensowa sytuacja pandemii COVID-19 wywarła znaczny wpływ na zmiany w obrębie rynku pracy, którego kondycja na początku 2020 roku była relatywnie dobra (PARP, 2020a). Chodzi tu nie tylko o zmiany kwantytatywne, które ujęte oficjalnymi statystykami nie były zbyt wyraźne, ale także sposoby zatrudnienia i zwiększenie elastyczności czasu pracy. Zaproponowano wprowadzenie wielu rozwiązań, aby ułatwić przetrwanie w trudnej sytuacji gospodarczej, np. zmniejszenie wymiaru czasu pracy, pracę zdalną z domu², usługi on-line, zdalną edukację oraz zasiłek opiekuńczy na czas opieki nad dzieckiem do lat 8³. Jak podaje GUS, liczba pracujących spadła w II kwartale 2020 r. o 151 tys. w stosunku do I kwartału 2020 r., a liczba miejsc pracy o prawie 94 tys.⁴. W tablicy 1 zaprezentowano zmianę podstawowych wskaźników dotyczących aktywności ekonomicznej ludności w badanym okresie. Według metodologii Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)⁵ liczba bezrobotnych nieco spadła — w ciągu pół roku o 2 tys. osób. Nie odnotowano zmiany poziomu stopy bezrobocia. Zauważono jednak wzrost udziału osób biernych zawodowo. To aż 44,5% Polaków w wieku 15 lat i więcej (GUS, 2020b). W czerwcu 2020 r. populacja osób biernych zawodowo liczyła 13,5 mln osób — o 137 tys. więcej niż w marcu 2020 r. i o 217 tys. więcej niż rok wcześniej.

Przy jednoczesnym spadku wskaźnika bezrobocia mierzonego subiektywną oceną osobistej sytuacji na rynku pracy (w metodzie BAEL), odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy o 117 tys.⁶. Oznaczać to może, że rejestracja w urzędzie nie wynikała z potrzeby znalezienia zatrudnienia, ale motywacją mogło być pozyskanie zasiłku lub ubezpieczenia zdrowotnego. Dodatkowo porównanie obu danych oraz odnotowany w badaniu fakt braku chęci poszukiwania pracy z powodu występowania pandemii COVID-19 (tę przyczynę wskazało ok. 2% osób biernych zawodowo) pozwala przypuszczać, że bezrobotni zarejestrowani w PUP spełniali kryteria definiujące grono biernych zawodowo⁷.

Bierność na rynku pracy od lat determinuje kryterium poci. W badanym okresie zjawisko to przybrało na sile: zwiększenie się zbiorowości biernych zawodowo w porównaniu z I kwartałem 2020 r. wystąpiło w zdecydowanie większym stopniu wśród kobiet — o 110 tys., tj. o 1,3%, niż wśród mężczyzn — o 27 tys., tj. o 0,5% (GUS, 2020b, s. 6). W II kwartale 2020 r. kobiety stanowiły 62,1% ogółu biernych zawodowo. Nowe wyzwania na rynku pracy oraz niespotykane dotąd na tak szeroką skalę obciążenie obowiązkami opiekuńczymi w rodzinach spowodowane zamknięciem placówek oświatowych i opiekuńczych wypchnęło kobiety z rynku pracy⁸. Można też przypuszczać, że relatywnie niewielki skok bezrobocia rejestrowanego, w warunkach osłabienia zapotrzebowania na pracowników, przy jednoczesnym wzroście liczby biernych zawodowo Polaków, a szczególnie Polek, w połowie 2020 roku mógł być spotęgowany wyborem zabezpieczenia finansowego z ZUS w postaci np. dodatkowego zasiłku opiekuńczego lub dodatku solidarnościowego.

Istota dodatku solidarnościowego

Dodatek solidarnościowy to nowe świadczenie, które zostało wprowadzone w związku z epidemią koronawirusa w Polsce. Z inicjatywy prezydenta RP Andrzeja Dudy 20 czerwca 2020 r. weszła w życie ustawa wprowadzająca tę formę wsparcia finansowego — dodatek solidarnościowy w wysokości 1400 zł dla osób bez pracy i bez prawa do ubezpieczenia (w ZUS lub KRUS). To okresowe świadczenie wypłacane było osobom, które straciły zatrudnienie po 15 marca 2020 r. w wyniku rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę za wypowiedzeniem lub gdy uległa ona rozwiązaniu w związku z upływem czasu, na który została zawarta (art. 3 ustawy). Nie uwzględniono w przepisach zwolnień z pracy podjętej w innej niż umowa o pracę formie zatrudnienia. Charakter tymczasowy wypłat zapisano w art. 4 ust. 2: „Dodatek solidarnościowy przysługuje za okres nie dłuższy niż od dnia 1 czerwca 2020 r. do dnia 31 sierpnia 2020 r., przy czym nie wcześniej niż za miesiąc kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o ustalenie prawa do dodatku solidarnościowego [...]”. Oznacza to, że świadczenie było wypłacane w okresie maksymalnie trzech miesięcy⁹. Uzyskanie do-

Tablica 1. Podstawowe wskaźniki rynku pracy, wg GUS

Kategoria	II kwartał 2019	I kwartał 2020	II kwartał 2020
Wskaźnik zatrudnienia (w %)	54,4	54,2	53,8
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych (w tys.)	877,1	909,5	1026,5
Stopa bezrobocia rejestrowanego w PUP (w %)	5,3	5,4	6,1
Liczba bezrobotnych wg BAEL (w tys.)	548	529	527
Stopa bezrobocia wg BAEL (w %)	3,2	3,1	3,1
Liczba biernych zawodowo (w tys.)	13 254	13 334	13 471
Współczynnik bierności zawodowej (w %)	43,8	44,0	44,5

Źródło: dane GUS.

datku nie było warunkowane rejestracją w urzędzie pracy i nie wymagało uzyskania statusu osoby bezrobotnej.

Warto tu podkreślić, że była to kwota wolna od potrąceń takich jak podatek dochodowy i egzekucje komornicze. Płatnikiem składek emerytalnych, rentowych i zdrowotnych był Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków przekazanych z budżetu państwa, natomiast koszty obsługi (1 proc. kwoty przeznaczonej na wypłatę) były finansowane ze środków Funduszu Pracy w dyspozycji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Według informacji z ZUS na dodatek solidarnościowy przeznaczono w budżecie 1,5 mld zł, natomiast dane statystyczne uzyskane na koniec sierpnia wskazują łączną kwotę wypłaconego dodatku w wysokości niewiele ponad 303 mln zł¹⁰.

Wykorzystanie dodatku solidarnościowego warunkuje dalsze skutki w zakresie indywidualnego zabezpieczenia socjalnego. Okres pobierania dodatku solidarnościowego nie jest wliczony do okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych lub stypendium (art. 3 ust. 9), czyli łączny czas korzystania ze świadczeń socjalnych wydłuża się. Jednocześnie stypendiści urzędu pracy realizujący szkolenia zawodowe zachowali prawo do ubezpieczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (art. 7 ust. 8). Ponadto przyjęcie definicji dodatku solidarnościowego jako dochodu w rozumieniu ustawy o świadczeniach rodzinnych (art. 13 ust. 1–3) powoduje, że pobieranie go (i utrata) wpływa na ustalenie prawa do świadczeń na okresy zasiłkowe od 1 listopada 2019 r. do 31 października 2021 r. Korzystanie z dodatku definiowanego jako dochód ma także wpływ na uprawnienie do świadczeń z funduszu alimentacyjnego i wysokość świadczeń w okresie od 1 października 2019 r. do 30 września 2021 r. (art. 13 ust. 4–5). Ustawodawca przewidział także zaliczenie okresu pobierania dodatku solidarnościowego do okresu pracy wymaganego przy nabyciu lub zachowaniu uprawnień pracowniczych, z wyłączeniem: 1) okresu zatrudnienia, od którego zależy nabycie prawa do urlopu wypoczynkowego, 2) stażu pracy określonego w odrębnych przepisach, wymaganego do wykonywania niektórych zawodów (art. 3 ust. 10).

Beneficjenci dodatku solidarnościowego

Poza wskazaniem w ustawie okresu pozostawania bez pracy z inicjatywy pracodawcy po 15 marca 2020 r., szczegółowo określono (w art. 2 i 3) sytuację na rynku pracy beneficjentów dodatku solidarnościowego. Po pierwsze, świadczenie przysługiwało obywatelom polskim mieszkającym w Polsce i cudzoziemcom legalnie przebywającym na terenie RP, po drugie — warunkiem otrzymania dodatku solidarnościowego było podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy o pracę (z wyłączeniem innych umów) przez łączny okres co najmniej 60 dni w 2020 roku.

Gdy wprowadzano dodatek solidarnościowy, ZUS przewidywał, że skorzysta z niego około 0,5 mln osób. Pod koniec czerwca 2020 roku ZUS wypłacił pierwsze dodatki solidarnościowe dla ok. 17 tys. osób na kwotę ponad 20 mln złotych (ZUS, 2020). Z danych dotyczących całego okresu wypłaty dodatku wynika, że w sumie wypłacono go 100 507 osobom. Najczęściej w dużych pod względem zaludnienia województwach: w woj. mazowieckim (skorzystało 13 905 osób), woj. śląskim (13 042 osoby), woj. małopolskim (9257 osób) i woj. wielkopolskim (8234 osób). Wśród beneficjentów tylko 1200 osób wskazało inne niż polskie obywatelstwo. Beneficjentami częściej były kobiety niż mężczyźni. Stanowiły one prawie 60% beneficjentów. Częściej skorzystały osoby w wieku 20–40 lat (szczegóły w tablicy 2). Warto zwrócić uwagę, że we wszystkich przedziałach wiekowych kobiety stanowiły większość, z wyjątkiem grup najmłodszych — do 19. roku życia i najstarszych — po 60. roku życia. Analiza danych wskazuje, że dodatek solidarnościowy mógł wspierać trudną sytuację kobiet, ale i stymulować dezaktywizację kobiet na rynku pracy w wyniku pandemii¹¹. Zjawisko to jest zbieżne z wynikami badania Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości: „kobiety znacznie częściej [niż mężczyźni] decydowały się na czasowe zawieszenie pełnienia obowiązków służbowych i przechodziły na zasiłek opiekuńczy (14% kobiet w porównaniu z 3% mężczyzn)” (PARP 2020b, s. 19).

Tablica 2. Wybrane informacje dotyczące liczby osób*, którym wypłacono dodatek solidarnościowy według wieku i płci — stan bazy danych na 31.08.2020 r.

Wiek	OGÓŁEM	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	100 507	40 699	59 808
19 lat i mniej	157	103	54
20–29	30 789	13 628	17 161
30–39	29 727	11 128	18 599
40–49	22 833	7 663	15 170
50–59	14 218	5 614	8 604
60 lat i więcej	2 783	2 563	220

Źródło: dane ZUS.

* W przypadku, gdy ubezpieczony złożył wniosek o wypłatę dodatku solidarnościowego i wypłacono mu w okresie czerwiec–sierpień za każdy miesiąc, w liczbie osób wystąpił tylko raz.

Dodatek solidarnościowy mogły otrzymać również osoby zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne, osoby pobierające z PUP stypendium na szkolenia zawodowe lub zgłoszone do ubezpieczenia zdrowotnego jako członek rodziny. Pieniądże otrzymywały osoby o statusie bezrobotnego bez prawa do zasiłku lub osoby pobierające zasiłek. Z danych ZUS wynika, że 21 tys. beneficjentów dodatku solidarnościowego wskazało status bezrobotnego (21% beneficjentów). W grupie tej ponad połowę stanowiły kobiety — 12 tys. Osobom, którym przysługiwało prawo do świadczeń pieniężnych z urzędu pracy: zasiłku, stypendium na szkolenia zawodowe lub na podnoszenie kwalifikacji, zawieszano wszelkie wypłaty na czas otrzymywania dodatku¹². Ponadto, w art. 4 ust. 3 i 4 ustawy wskazano, że w przypadku pobrania zasiłku lub stypendium z urzędu pracy w miesiącu złożenia wniosku o dodatek solidarnościowy, wypłata była zmniejszona o kwoty uzyskane z mocy ustawy o promocji zatrudnienia. Skorzystanie z dodatku solidarnościowego wykluczało więc jednocześnie korzystanie ze świadczeń Funduszu Pracy.

Uwagi końcowe

Dodatek solidarnościowy jako mechanizm zabezpieczenia społecznego w czasach epidemii COVID-19 spełnił swoje zadanie w zdecydowanie mniejszej skali niż pierwotnie zakładano. Wykorzystano zaledwie 20% środków przewidzianych na ten cel, a populacja beneficjentów była o 4/5 mniejsza niż prognozowano. Z drugiej jednak strony, przy ograniczeniu działalności gospodarczej, szczególnie w sektorach sfeminizowanych (np. opiece, gastronomii, handlu, kulturze i turystyce), uruchomienie nowego wsparcia finansowego mogło mieć wpływ na brak znacznego wzrostu bezrobocia w pierwszym półroczu 2020 r. Charakterystyczną cechą tego okresu było zmniejszenie liczby pracujących zbliżone w swojej skali do analogicznego wzrostu populacji biernych zawodowo.

Wzrost ten dotyczył w większym stopniu kobiet niż mężczyzn i jednocześnie kobiety częściej niż mężczyźni sięgnęły po dodatek solidarnościowy. Zjawisko to szczególnie widoczne było wśród kobiet w wieku produkcyjnym. Ze względu na ubogi zbiór danych ilościowych na temat beneficjentów trudno jest określić jakie inne, dodatkowe przesłanki mogły determinować wybór nowego wsparcia z ZUS.

Na zakończenie warto wskazać, że ustawa w zakresie definiowania jej przedmiotu budzi wątpliwości natury ogólnej. Po pierwsze, kontekst lingwistyczny — w tytule ustawy wskazano cel dodatku solidarnościowego, jakim jest „przeciwdziałanie negatywnym skutkom COVID-19”. Tymczasem z jej zapisów wprost nie wynika, i beneficjent nie miał obowiązku wykazania, że utrata pracy była skutkiem li tylko epidemii. Świadczenie nie pełniło funkcji „dodatku” do zasiłku dla bezrobotnych czy ubezpieczenia, ponieważ miały prawo go otrzymać jedynie osoby, które zdecydują się na wybór jednej z form wsparcia. Po drugie, kwestia aksjologiczna — według zapisów ustawy „solidarnościowy” dodatek należał się tylko ściśle określonym kategoriom osób, które znalazły się bez pracy etatowej i to wyłącznie z inicjatywy pracodawcy. Inne okoliczności utraty źródła dochodu nie były przesłanką skorzystania ze wsparcia. Z grona świadczeniobiorców wykluczono więc osoby, które mimo utraty pracy pozostawały objęte ubezpieczeniem we wskazanym okresie, np. pozostające w okresie wypowiedzenia lub osoby, którym skończyła się umowa o pracę na czas określony poza rolnictwem, ale były posiadaczami gruntów rolnych i podlegały obowiązkowemu ubezpieczeniu w KRUS. Dodatek nie przysługiwał też osobie, która rozstała się z pracodawcą za porozumieniem stron, ani takiej, która prowadziła działalność gospodarczą, ale w wyniku pandemii musiała z niej zrezygnować. Reasumując, zaproponowane w okresie pandemii wsparcie finansowe, chociaż w pewnym zakresie spełniło swe zadanie, to trudno je jednoznacznie określić dodatkiem solidarnościowym.

Przypisy/Notes

¹ Tzw. Tarczę antykryzysową 1.0 tworzy ustawa z 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (DzU poz. 568). Tarcza antykryzysowa 2.0 to ustawa z 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (DzU poz. 695). Tarcza antykryzysowa 3.0 to ustawa z 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (DzU poz. 875). Tarcza antykryzysowa 4.0 to ustawa z 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (DzU poz. 1086). Tarcza antykryzysowa 5.0 to tzw. tarcza turystyczna — ustawa z 17 września 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (DzU poz. 1639). Tarcza antykryzysowa 6.0 to tzw. tarcza branżowa ustawa z dnia 9 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (DzU poz. 2255).

² Jak podaje GUS, pod koniec czerwca 2020 r. pracę on-line wykonywało zaledwie 10,2% pracowników (GUS, 2020c). W badaniu opinii społecznej CBOS w czerwcu 2020 r. uzyskano wskazanie pracy zdalnej z domu wśród 21% respondentów (CBOS, 2020a).

³ Według stanu na koniec II kwartału 2020 r. 2,1% pracujących skorzystało z zasiłku opiekuńczego na czas opieki nad dzieckiem do lat 8 (GUS, 2020c). W badaniu opinii społecznej CBOS 5% respondentów wskazało na pobieranie dodatkowego zasiłku opiekuńczego na dzieci (CBOS, 2020a).

⁴ Likwidacja miejsc pracy była spowodowana sytuacją pandemiczną: spośród wszystkich zlikwidowanych miejsc pracy w II kwartale 2020 r. 44,1% nastąpiło w związku z COVID-19. W poprzednim kwartale było to 25% (GUS, 2020c).

⁵ Od 1992 r. GUS prowadzi kwartalne, ankietowe badanie aktywności ekonomicznej ludności metodą reprezentacyjną, zgodne z metodologią Międzynarodowej Organizacji Pracy i Eurostat. Badanie opiera się na analizach sytuacji pracy (wg wskazania respondentów) w gospodarstwach domowych. Przedmiotem badania jest sytuacja w zakresie aktywności ekonomicznej ludności (powyżej 15. roku życia), tzn. fakt wykonywania pracy, pozostawania bezrobotnym (tu rozumianym jako osoba bez zatrudnienia, ale poszukująca pracy) lub biernym zawodowo w badanym tygodniu.

⁶ Według GUS na koniec września 2020 r. zarejestrowanych bezrobotnych w urzędach pracy było 1023,7 tys. i nie odnotowano zmiany poziomu stopy bezrobocia — pozostała na poziomie 6,1% (GUS, 2020a).

⁷ Warto też przywołać inne badanie opinii publicznej: w pierwszych miesiącach epidemii pracę straciło ok. 27% badanych przez CBOS rodzin internautów (CBOS, 2020b). W następnym okresie, według respondentów, 14% gospodarstw domowych utraciło przynajmniej jedno źródło dochodów. Prawie 1/4 przedsiębiorców musiała ograniczyć działalność, a 14% z nich było zmuszonych do zamknięcia własnej firmy (CBOS, 2020a).

⁸ W II kwartale 2020 r. wśród ogółu osób biernych zawodowo w wieku produkcyjnym najczęstszymi przyczynami bierności były: obowiązki rodzinne (34,1%), nauka i podnoszenie kwalifikacji (25,0%) oraz choroba, niepełnosprawność (23,4%) (GUS, 2020b). Należy zaznaczyć, że wiele badań na temat wpływu COVID-19 na rynek pracy wskazuje, że to kobiety w pierwszej kolejności ucierpiały w wyniku redukcji zatrudnienia i zamrożenia niektórych branż. Zob. np. raporty PARP: <https://www.parp.gov.pl/component/publications/publication/rynek-pracy-edukacja-kompetencje-lipiec-2020>

⁹ W art. 4. ust. 5 zapowiedziano: „Rada Ministrów może, w celu przeciwdziałania COVID-19, w drodze rozporządzenia, określić dłuższy okres przyśługiwania dodatku solidarnościowego niż wskazany w ust. 2 [do 31 sierpnia br.], biorąc pod uwagę sytuację na rynku pracy oraz możliwość znalezienia nowego zatrudnienia przez osoby, które utraciły zatrudnienie w związku z rozprzestrzenianiem się COVID-19”. Do chwili złożenia artykułu do Wydawnictwa (w październiku br.) nowelizacja przepisu nie nastąpiła, mimo że sytuacja epidemiologiczna jest w dalszym ciągu bardzo trudna.

¹⁰ Dane statystyczne dotyczące dodatku solidarnościowego wg stanu bazy danych na 31 sierpnia 2020 r. pochodzą z niepublikowanych zestawień Departamentu Statystyki i Prognoz Aktuarnych ZUS uzyskanych w październiku 2020 r.

¹¹ Wyjaśnienie motywacji i uwarunkowań oraz losów na rynku pracy beneficjentów dodatku, ze szczególnym uwzględnieniem wybranych zmiennych, wymagałoby przeprowadzenia pogłębionych badań na populacji osób, które wykorzystały dodatek solidarnościowy. Uzyskane dane pochodzące ze zbioru statystycznego ZUS nie pozwalają na głębsze analizy jakościowe.

¹² Mowa tu o świadczeniach, do których prawo nabywa się na mocy ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Na marginesie warto wskazać, że ustawa o dodatku solidarnościowym w art. 15 i 16 wprowadziła także zmiany w powyższej ustawie — wzrost kwoty zasiłku dla bezrobotnych od 1 września 2020 r. (1200 zł brutto w trzech pierwszych miesiącach wypłaty, czyli o 318 zł więcej, oraz 942,3 zł w kolejnych miesiącach, czyli wzrost kwoty o 250,3 zł).

Bibliografia/References

- CBOS (2020a). *Epidemia koronawirusa a sytuacja zawodowa Polaków*. Centrum Badania Opinii Społecznej. Komunikat nr 70/2020 [pdf].
- CBOS (2020b). *Skutki epidemii koronawirusa w życiu zawodowym i budżetach domowych*. Centrum Badania Opinii Społecznej. Komunikat nr 56/2020 [pdf].
- GUS (2020a). *Bezrobotni zarejestrowani i stopa bezrobocia. Stan w końcu września 2020 r.* Główny Urząd Statystyczny. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobotni-zarejestrowani-i-stopa-bezrobocia-stan-w-koncu-wrzesnia-2020-r-,2,98.html>
- GUS (2020b). *Informacja o rynku pracy w drugim kwartale 2020 roku (dane wstępne)*. Główny Urząd Statystyczny. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-bezrobotni-bierni-zawodowo-wg-bael/informacja-o-ryнку-pracy-w-drugim-kwartale-2020-roku-dane-wstepne,12,42.html>
- GUS (2020c). *Wpływ epidemii COVID-19 na wybrane elementy rynku pracy w Polsce w II kwartale 2020 r.* Główny Urząd Statystyczny. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/popyt-na-prace/wplyw-epidemii-covid-19-na-wybrane-elementy-ryнку-pracy-w-polsce-w-drugim-kwartale-2020-roku,4,2.html>
- PARP (2020a). *Rynek pracy, edukacja, kompetencje. Aktualne trendy i wyniki badań*. Polska Agencja Rozwoju Przemysłu. <https://www.parp.gov.pl/component/publications/publication/rynek-pracy-edukacja-kompetencje-luty-2020-2>
- PARP (2020b). *Rynek pracy, edukacja, kompetencje. Aktualne trendy i wyniki badań*. Polska Agencja Rozwoju Przemysłu. <https://www.parp.gov.pl/component/publications/publication/rynek-pracy-edukacja-kompetencje-lipiec-2020>
- Wajda, D. (2020). Świadczenia socjalne finansowane ze środków publicznych w związku z epidemią COVID-19. Zagadnienia ogólne. *Praca i Zabezpieczenie Społeczne*, (5), 56–63. <https://doi.org/10.33226/0032-6186.2020.5.8>
- ZUS (2020). *Pierwsze wypłaty dodatku solidarnościowego*. Zakład Ubezpieczeń Społecznych. <https://www.zus.pl/pl/o-zus/aktualnosci/-/publisher/aktualnosc/1/pierwsze-wplyty-dodatku-solidarnosciowego/3453713>
- Zieliński, M. J. (2020). Szczególne rozwiązania w prawie pracy i prawie zabezpieczenia społecznego wprowadzone w związku z pandemią COVID-19. Zagadnienia ogólne. *Praca i Zabezpieczenie Społeczne*, (5), 9–17. <https://doi.org/10.33226/0032-6186.2020.5.2>

Dr hab. Marta Danecka, prof. ISP PAN, profesor w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk. Przedmiotem jej zainteresowań są zagadnienia aktywnej polityki społecznej i pomocy społecznej oraz skutki społeczne wdrażanych rozwiązań. Członek Rady Doradczej w międzynarodowym projekcie Legitimacy challenges — An analysis of mistrust in core institutions and the normative fundament of the welfare state. Autorka wielu artykułów i książek, m.in.: *Bezrobocie i instytucje rynku pracy* (2005), *Partycypacja wykluczonych. Wyzwanie dla polityki społecznej* (2014), *Dylematy pieczy zastępczej* (współautorstwo, 2018), *Rodzinna piecza zastępcza — funkcjonowanie i przemiany*, redakcja numeru tematycznego „Polityki Społecznej” 2/2019, *System pieczy zastępczej. Wybrane aspekty w ujęciu krajowym i międzynarodowym* (redakcja naukowa, 2020).

Dr hab. Marta Danecka, prof. ISP PAN, professor at the Institute of Political Studies of the Polish Academy of Sciences, head of the Department of Social and Institutional Transformations. The subject of her interests are the issues of social policy and social assistance as well as the social effects of the implemented solutions. Member of the Advisory Board in an international project Legitimacy challenges — An analysis of mistrust in core institutions and the normative fundament of the welfare state. Author of many articles and books, including: *Unemployment and labour market institutions* (2005), *Participation of the Excluded. A challenge for social policy* (2014), *Foster care dilemmas* (co-author, 2018), *Family foster care system — functioning and changes* (ed.), "Social Policy" 2/2019. *The Foster Care System: Selected Aspects from National and International Perspectives* (ed., 2020).